

LUND UNIVERSITY

Havstapetserarbi *Megachile leachella*NT Curtis (Hymenoptera: Megachilidae) och andra bin i Åhus, Skåne

Johnson, Karin

Published in:
Fazett

2017

Document Version:
Manuskriptversion före sakkunniggranskning

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Johnson, K. (2017). Havstapetserarbi *Megachile leachella*NT Curtis (Hymenoptera: Megachilidae) och andra bin i Åhus, Skåne. *Fazett*, 30, 55-59.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Havstapetserarbi *Megachile leachella*^{NT} Curtis (Hymenoptera: Megachilidae) och andra bin i Åhus, Skåne

KARIN JOHNSON

Abstract

[Johnson, K.: **Silvery leafcutter Bee *Megachile leachella*^{NT} Curtis (Hymenoptera: Megachilidae) and other bees in Åhus, Scania.**] – FaZett 30(2): 55-59. Lund. 2017. ISSN 1100-2425.

Finds and observations of the Silvery Leafcutter Bee *Megachile leachella*^{NT} Curtis in Åhus, the Swedish province of Scania, are reported, with observations of some other bee species. The Åhus area is one of the most important bee diversity areas in Sweden.

Inledning

Havstapetserarbi *Megachile leachella*^{NT} Curtis är det minsta av Sveriges tolv arter tapetserarbin (släktet *Megachile* Latr.). Det är knutet till sandområden, exempelvis sanddyner vid havet eller sandmarker och sandtag i inlandet. Som för så många andra solitära bin i vårt land har utbredningen minskat på grund av habitatförluster. Arten har troligen funnits längs med hela kusten, från Bohuslän till Öland, samt fläckvis i inlandet. Numera återfinns arten endast i östra och södra Skåne, Halland och på några enstaka lokaler i Blekinge, Kalmartrakten och på Öland. Arten förekommer i Danmark, men saknas i Norge och Finland. Biet är klassat som Nära hotat (NT) på nuvarande Rödlista (Artdatabanken 2015).

Beskrivning

Havstapetserarbiet är endast 7-9 mm långt. Honan är störst och ger ett gråaktigt intryck med tydliga vita ränder utmed bakkroppens segmentgränser. Fräscha indi-

vider har en brunaktig behåring som snart bleknar. Honan har en vit scopa (långa pollensamlingshår) på buken (Fig. 1) och två runda fläckar av liggande vit behåring på sista tergiten (bakkroppens sista ryggsegment) (Fig. 2). Hanen är mindre, har mer brunaktig behåring på mellankroppen, gulbrun behåring i ansiktet, samt vita

Fig. 1. Hona av havstapetserarbi på marviol. Här syns den vithåriga scopan på bakkroppens undersida. Foto: förf.

Fig. 2. Hona av havstapetsarabi på flockfibbla där sista tergитens behåring syns som två fläckar. Foto: förf.

hår som täcker sista tergiten, vilken också har taggar. Hanen har ljus gröna ögon (på levande exemplar) (Fig. 3).

Flygtiden omfattar juni-augusti. Arten är polylektisk och hämtar nektar och pollen från flera olika växtfamiljer (Scheuchl & Willner 2016). Boet grävs av honan i inte alltför hårt packad sand, genombruten av växtrötter. Gången går in till fuktigare sand och kan vara upp till 25 cm lång. Honan använder bladbitar från olika växter att ”tapetsera” boet med och bygga celler där äggen läggs ett och ett tillsammans med ett matförråd av pollen och nektar. Larven övervintrar som passiv vilolarv och förpuppar sig på våren.

Observationer

Jag upptäckte havstapetsarabin i ett område med blommande marviol vid sandstranden i Södra Äspet, Åhus den 27 juni 2017. Hanar patrullerade sina revir över växterna och sökte efter honor. De flög

hetsigt fram och tillbaka och körde bort blomflugor och humlor från blommorna. Emellanåt satt de och värmdes sig i sanden. Honor sågs proviantera på marviol, flockfibbla och monke. Längs med en hundra meter lång sträcka med marviol fanns en kant med löst packad sand där vegetationen bl.a. bestod av strandråg, sandstarr, monke, flockfibbla och ängsviol. Ett bo upptäcktes där en hona flög in (Fig. 4). Fler hål sågs i sandkanten. Honorna kan anlägga sina bon ganska tätt i passande miljöer (Falk & Lewington 2015).

Den 11 augusti kunde jag fortfarande se slitna men aktiva bin i främst fibblor i ett område längre söderut (Fig. 5). Totalt sågs bin under tiden 27 juni-13 augusti på en sträcka av ca. 800 meter. Ett trevligt litet bi som lyste upp en annars väderleksmässig sval sommar.

Kustnära sandmarker och hot

Åhus är något av en ”hotspot” för många rödlistade insekter som är beroende av sandmark och de speciella växter som hör

Fig. 3. Hane av havstapetsarabi med sina vackert gröna ögon. Foto: förf. 14 juli 2017.

Fig. 4. Hona av havstapetserarbi utanför boingång. Foto: förf.

dit. Där finns unika naturvärden som gör att trakten räknas som ett av de fem främsta i landet för hotade sandmarksarter. (Larsson 2014). Det var exempelvis spännande att kunna observera vårt minsta tapetserarbi i samma trakt där landets

största också återfinns, något som bara går att göra på några lokaler i Östskåne och på Öland. Stortapetserarbi *Megachile lagopoda*^{NT} (L.) flyger dock inte vid havet utan på sandmarker med tistlar, åkervädd eller sandklint, och framför allt väddklint.

Havstapetserarbiet är en god signalart för kustnära sandmarker som är gynnsamma för många andra rödlistade sandmarksarter (Larsson 2017). Längs samma strand har jag exempelvis observerat havsmurarbi *Osmia maritima*^{EN} Friese (Fig. 6), ett av landets sällsyntaste bin (Cederberg m.fl. 2010). Havsmurarbiet är beroende av strandvial som pollenkälla (Larsson 2009). Jag har fått några snabba glimtar av det, födosökande på strandvial, som vid denna strand förekommer ganska spritt med enstaka plantor.

Andra intressanta arter som förekommer är mosshumla *Bombus muscorum*^{NT} (L.), praktbyxbi *Dasypoda hirtipes* (F.) och bivarg *Philanthus triangulum* (F.).

Fig. 5. En mycket sliten hane av havstapetserarbi i flockfibbla den 11 augusti 2017. Man kan dock se den typiska vita behåringen på den sista tergiten och dennas taggar. Foto: förf.

Fig. 6. Ett slitet havsmurarbi *Osmia maritima*^{EN} på strandvial i Södra Äspet, Åhus den 10 juli 2017. Foto: förf.

Längre in i dynlandskapet med tallskog finns fläckig myrlejonslända *Euroleon nostras*^{VU} (Fourcr.).

Det som kan påverka bipopulationerna är igenväxning av sanddynområden eller överexploatering av sandstränderna för rekreation. På andra ställen i Äspet har stranden eroderats bort av vågornas rörelser, och där finns ingen sand kvar. Det byggs nya hus i den närliggande tallskogen varvid fler personer kommer att utnyttja samma strandområde. Risken finns därmed att sandkanterna för bobyggande bin slits ner. Här önskar man ett lagom slitage, så att det finns öppen sand för att gynna växtlighet och insekter.

Tidigare fynd

Enligt fynddata för havstapetsrarbi i Skåne i Artportalen för åren 2008-2017 förekommer Åhus s:n i flest observationer. Observationerna har gjorts både norr (ca. 6 km) och söder (ca. 2 km) om min observationsplats. Arten har uppenbarligen en av sina viktigare förekomster i trakten.

Litteratur

- ArtDatabanken. 2015. Rödlstade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Cederberg, B. 2010-13. *Megachile leachella*. Havstapetsrarbi. Artfakta-

- blad. ArtDatabanken, Uppsala.
- Cederberg, B. & Nilsson, L. A. 2010-13. *Osmia maritima*. Havsmurarbi. Artfaktablad. ArtDatabanken, Uppsala.
- Cederberg, B., Larsson, K & Nilsson, L.A. 2010. Åtgärdsprogram för havsmurarbi 2010-2014 (*Osmia maritima*). Rapport 6341. Naturvårdsverket.
- Falk, S. & Lewington, R. 2015. Field Guide to the Bees of Great Britain and Ireland. Bloomsbury Publishing.
- Larsson, K. 2009. Havsmurarbiet i Skåne – inventering 2008. Länsstyrelserapport 2009:19. Länsstyrelsen i Skåne län.
- Larsson, K. 2014. Sandmarker vid Åhus. Rödlistade arter och uppföljning av insekter 2012-13. Vattenriket i fokus. Rapport 2014:04. Biosfärkontoret Kristianstad Vattenrike.
- Larsson, K. 2017. Insekter som signalarter för öppna marker i södra Sverige. Länsstyrelsen i Hallands län. Kristianstad Vattenrike.
- Scheuchl, E. & Willner, W. 2016. Taschenlexikon der Wildbienen Mitteleuropas. Alle Arten im Porträt. Quelle & Meyer Verlag GMBH & Co., Wiebelsheim.
- Förf:s adress: Biologiska Museet, Ekologihuset, Sölvegatan 37, 223 62 Lund.
E-post: karin.johnson@biol.lu.se

Fyndhörnan

Äppleglasvinge *Synanthedon myopaeiformis* (Borkh.) Sk. Lund 9/8 2017, 1 ex (obs.) MS. – En hane av denna art påträffades överraskande i en äldre trädgård i kulturkvarteren i centrala Lund. Den satt stilla uppkrupen på en nordvänd, murad och skuggad fasad på ett äldre hus. Individens såg fräsch ut (se bild) och var troligen ganska nykläckt. I trädgården fanns några äldre fruktträd av äpple och päron, men även plommon. Plommonträdet var döende, med endast några få ännu levande grenar. Glasvingen satt ca fyra meter från detta träd. Jag kunde dock inte upptäcka några explicita kläckhål, varför det är oklart i vilket träd den eventuellt hade utvecklats. Arten har en östlig utbredning i södra Sverige, med endast tre fyndlokaler i Skåne på Artportalen (besökt 171106)

och inga från just denna del av landskapet.

Mikael Sörensson, Lund.

